

matmoder, som ingen ko eger och derföre ingen klocka vill köpa, så säger han: »nog får madam ko, bara hon har klocka».

Som juden säger om kon, borde nu redaktörerne tänka om litteraturen. De borde inse, att ingenting är lättare än att få en litteratur, blott man en gång har litteratörer. Och litteratörer har man, det veta vi af en riktig bok, uti hvilken allas deras namn äro ordentligen tryckta, och deraf, att lärda förtjenster belönas, hvaraf klarligen följer, att någon måste ega dem. Ty låtom oss för ett ögonblick antaga, att saken icke så förhölle sig, så vore det ju klart, att den skulle förhålla sig annorlunda.

10 Men annorlunda kan den icke förhålla sig, ty litteratörer kunna ej på en gång vara och icke vara. Altså hafva litteratörerne icke glömt att göra en litteratur. H. S. B. (För de olärda kunna vi nämna, att detta kallas ett indirekt bevis.)

Men kärleken till litteraturen och indirekta bevis kommer oss här att glömma hufvudsaken, hvilken ju var sagan om Lunkentus. Ty vår mening var verkligen den, på det vördsammaste anhålla om hufvudstadens Tidningars benägna biträde. De ega tillträde till stora biblioteker, och med säker kännedom om sagans längd och bredd skall det lätt lyckas dem att någonstädes öfverkomma densamma. Aftryckes den sedan i deras spalter, så skall det vara oss det lättaste i verlden att deraf taga ännu ett aftryck. Detta utbyte kunde i mon af behovet fortsättas en eller flera månaders tid, tills trycksvärtan erkännes vara så hvit som det hvitaste hvita plåster. Ty vi äro fullt öfvertygade derom, att dessa stöflar icke mer än andra äro några ljusets vänner, utan att i dem råder det fullkomligaste mörker.

20

Men om äfven öfriga Tidningar bestyrka vår utsago, så synes oss likväl intet böra betaga Lunkentusiaden den rogifvande egenskapen af ett oskyldigt ingenting. Framtiden beror då blott af förmågan att upphitta några och tjugu den berömda sagans vederlikar. Väl kunna vi icke ansvara för den öfriga Tidningspressens åsigt af saken; men vår egen oförgrifliga mening är, att denna press såsom reciterande, sagoberättare, bäst skall fylla sin bestämmelse för samma framtid. Eller vill någon ärad läsare hafva godheten föreslå andra ämnen för ett blad, som skrives, poneras, d. ä. sättes, och imprimeras, d. ä. tryckes?

30

209 STÄDERNA I FINLAND.

Saima n:o 17 24. IV 1845

40

Såsom Bihang till de utgifna plankartorna har Hr. Gylden numera äfven utgifvit »Historiska och Statistiska Anteckningar» om Städerna i Finland. För prenumeranter finnes af arbetet att uttagas på härvarande Provins-Landtmäterikontor; men i landsorternas bokhandel lärer den nämnda boken, såsom de flesta i Finland tryckta, sent eller aldrig blifva synlig. Orsaken är, i förbigående sagdt, den, att åtskilliga förläggare icke lemna sina artiklar i kommission utan blott mot kontant betalning eller på fast räkning. Utländningen visar sålunda större förtroende för den Finska bokhandeln än inhemska förläggare.

50 Skriften innehåller en temligen utförlig statistik öfver de skilda städerna. Jemförelsevis få äro de historiska notiserna. Folkmängdens belopp, i sjöstäderna fartygens lästetal, öfverhufvud antalet af handlande samt export och import på olika tider hade lemnat någon ledning för bedömandet af såväl städernas tillväxt, som den inhemska industrins utveckling af. Redan den anställda jemförelsen mellan folkmängden

åren 1820, 25, 30 och 42 gifver i detta afseende intressanta data. Svårigheten att vinna dylika upplysningar bör dock erkännas, äfvensom tullspecialerna för äldre tider torde lemna ganska litet pålitliga underrättelser.

Af hvad utgifvaren anført, kan dock mången nyttig upplysning vinnas. Ett bidrag till handelsbalansens historia lemnar den för 1843 upptagna exporten och importen, den förra utgörande enligt specialerna vid alla landets tullkamrar något öfver 2 200 000, den sednare nära 5 millioner Rubel Silfver. Endast Ekenäs, Jakobstad, Kaskö, NyCarleby, Nådendal samt tullkamrarne på Degerö och Eckerö framvisa en öfvervägande export. Antalet af handlande jemfördt med export- och importsummorna samt fartygens lästetal ger äfven anledning att uppskatta arten af hvarje stads handel. Manufakturerna erbjuda öfverhufvud föga glädjande utsigter. Uti handtverken upphjelpes förhållandet mellan mästars och arbetares antal något af skräddare, skomakare, snickare och smeds-yrkena, så att öfverhufvud lärlingarnas antal är dubbelt så stort som mästarens. Men i de flesta yrken och i flera smärre städer finnas flera mästare än lärlingar. Detta bevisar noggsamt, huru litet skråordningarnes bibehållande förmår bringa handtverkare till något välstånd. Ty knappt är det troligt, att icke äfven vid fullkomlig näringsfrihet hvarje driftlig och kunnig handtverkare skulle finna arbete nog för sig sjelf och »en» lärling. Hvad nu skråordningen skyddar, är arbetets oduglighet och dyrhet, om hvilka fördelars allmänna tillvaro man isynnerhet i landets alla smärre städer har tillfälle att blifva öfvertygad.

Städernas folkmängd utvisar från 1820–42 en tillväxt af nära 50 procent. Det är med afseende på denna visserligen glädjande företeelse några data för handels och manufakturernas tillväxt vore synnerligen önskvärda. Utan tvifvel måste en sådan tillväxt finnas; men huruvida densamma står i jemnt förhållande till den stigande befolkningen återstår att utreda. För fattigförsörjningen innehåller skriften nog märkliga uppgifter. Så t. ex. har i Helsingfors underhållet för 356 fattiga kostat 4 400, i Åbo för 949 fattiga 7 500 och i Vasa för 220 fattiga 1 728 Rl. Sr. Den olika lefnadskostnaden på dessa orter kan icke gerna ensam hafva vållat en stor olikhet. Äfven antalet af hjälpbehöfvande i särskilda städer visar en förvånande olikhet i förhållande till folkmängden.

Förhållandet mellan folkmängden och bebyggda tomter är icke mindre påfallande. Här ibland förekommer, att Kuopio stad eger endast 110 bebyggda tomter, d. ä. nära tjugu invånare på hvarje tomt, medan andra städer med samma folkmängd räkna tio invånare på hvarje tomt. Äfven antalet af privata hus är här jemförelsevis underlägset. Stadens folkmängd har inom ofvananförda tidrymd tilltagit med nära två tredjedelar.

Af det här i korthet antydda finnes, af huru stort värde den nämnda skriften är, skulle äfven många upplysningar ännu återstå att önska. Landets statistik har varit en hemlighet ända till sednaste tider, på hvilka åtskilliga hithörande data genom Styrelsens försorg blifvit samlade och allmängjorda. Desto mera välkommet bör hvarje bidrag till densamma vara. Längre torde det dock ännu dröja, förrän en fullständigare statistik för hela landet kan väntas, sådan som de flesta länder i Europa ega den.